

РЕЗЮМЕТА НА НАУЧНИТЕ ПУБЛИКАЦИИ

на гл. ас. д-р Драгомир Колев Драганов

за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ по професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, научна специалност Социология (социология на труда и социалната политика), публикуван в ДВ, бр. 3 от 09.01.2026 г.

SUMMARIES OF SCIENTIFIC PUBLICATIONS

by Chief Asst. Prof. Dr. Dragomir Kolev Draganov

for participation in a competition for the academic position of "associate professor" in professional field 3.1. Sociology, Anthropology and Studies of culture, scientific specialty Sociology (sociology of work and social policy), published in the State Gazette, issue 3 of 09.01.2026.

СЪДЪРЖАНИЕ

РЕЗЮМЕТА НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК.....	2
Хабилитационен труд – монография.....	2
Публикувани глави от колективна монография.....	3
Студии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация	6
Студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове.....	7
Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове.....	9
Публикувано университетско учебно пособие/помагало	14
SUMMARIES IN ENGLISH	16
Habilitation thesis – monograph	16
Published chapters of collective monographs	17
Papers published in journals or editions refereed and peer-reviewed in world-renowned databases of scientific information.....	20
Papers published in non-refereed peer-reviewed journals or published in edited collective volumes	20
Articles and research papers published in non-refereed peer-reviewed journals or published in edited collective volumes	22
Published learning resource	26

РЕЗЮМЕТА НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Хабилитационен труд – монография

Драганов, Д. (2025). Изключваща заетост: социологически прочит. София: Академично издателство - УНСС. ISBN (print) 978-619-232-929-7. [на бълг. език] <https://plus.cobiss.net/cobiss/bg/bg/data/cobib/77030152>

Монографичният труд е посветен на проблема с изключващата заетост. В научната литература този термин все още не е дефиниран достатъчно прецизно, а и употребата му също така е доста ограничена. Но видно от наименованието, той поставя платената заетост в перспективата на социалното изключване. Традиционното схващане е, че заетостта е най-лесният изход от бедността и социалното изключване, затова поставянето на заетостта в перспективата на социалното изключване би могло да означава, че всъщност се коментира именно интеграционната функция на участието на пазара на труда. Още повече че изследователите са склонни да вярват, че именно платената заетост е основният източник на доходи, а от друга страна, изпълнява и неявни функции, като възможност да се изграждат и поддържат социални контакти, да се участва в различни общности и мрежи, да се формира определена желана идентичност и да се намира смисъл в ежедневните усилия.

Това наложило се в литературата разбиране за платената заетост изключва от анализите качеството на тази платена заетост и риска очакваните положителни последици за индивида да не се случат. Като например платената заетост да бъде причина за издигане на бариери пред пълноценното участие в обществото на самите заети. Именно такъв проблем се идентифицира и поставя на анализ в монографията. Формулирана по този начин, темата може да бъде легитимирана от обективните и потвърдени със статистически данни реалности, като например, че през 2024 г. България е държавата, в която близо 12% от заетите над 18-годишна възраст живеят в домакинства с разполагаем доход под прага на бедността, а над 17% от заетите в същата възрастова категория, освен на риск от бедност, са изложени на тежки материални и социални лишения.

Темата търси легитимация и по повод на това, че дискурсът на социалното изключване заема незаобиколимо място в дебата за публичните политики в Европа и вече трайно е асимилирало разговорите за монетарната бедност и неравенствата. Въпреки това приемлива дефиниция за социално изключване и обяснение на механизмите, които го пораждат, няма. Това е още една предпоставка изследователските усилия да бъдат насочени към подобна изпълнена с явни и скрити препятствия връзка, която е твърде слабо проучена.

В монографичния труд се приема, че изключващата заетост е състояние, при което лица и групи по повод на своя статус в заетостта се оказват лишени от възможността да участват в такива трудови отношения, които да им позволят да се възползват от предимствата на платената заетост, достъпни за останалите, а именно: да придобиват адекватни ресурси, предпазващи ги от изпадане в бедност и материални лишения, и едновременно с това да упражняват контрол върху управление на времето, прекарано в платена заетост, за да имат необходимата сигурност, че ще могат да запазят достъпа си до адекватни ресурси, или да поддържат удовлетворяващи социални контакти и начини на прекарване на личното време извън платената заетост. С други думи, изключващата заетост е състояние, в което работещите са възпрепятствани от това да се ползват от позитивите от участието в платена заетост.

Изключващата заетост не предполага изолация или самоизключване. Напротив. Тази концепция се гради върху допускането, че изключването е резултат от съзнателни действия на определени субекти, които разполагат с потенциала да мобилизират властови ресурси, за да поставят изключените в непривилегирано положение и да се възползват от това, за да подобрят своите жизнени шансове. С други думи, изключващата заетост е резултат от деформирани отношения между изключващ и изключен, между овластен и обезвластен в света на труда.

Монографията е структурирана в четири глави. Първата глава е посветена на проблема на социалното изключване. Изяснени са подходите, дискурсите и проблемните полета при дефиниране на понятието. Във втора глава социалното изключване се разглежда през призмата на теорията за социалното затваряне, като е направена интерпретация на класическата концепция на Макс Вебер на това явление и е проследено нейното развитие през идеите на Франк Паркин, Реймънд Мърфи и Юрген Макерт. В трета глава концепцията за социалното затваряне е отнесена към темата за връзката между заетостта и социалното изключване, като е анализиран евристичният потенциал на различните критични наративи, използвани, за да насочат общественото внимание върху необходимостта от модифициране на трудовите отношения и институции на пазара на труда. В четвърта глава се предлага дефиниция на изключващата заетост и е представено възможното ѝ приложение в български контекст.

Публикувани глави от колективна монография

1. Драганов, Д. (2017). Здравето като обществен приоритет. В Б. Ивков, З. Тонева, П. Попиванов, Д. Драганов, И. Янков, & Т. Амбирска, Здраве и качество на живот, свързано със здравето (с. 13-34). Таурус Адвертайзинг. ISBN 978-954-92967-7-8. [на бълг. език]
<https://plus.cobiss.net/cobiss/bg/bg/data/cobib/76784392>

В публикацията се прави критичен анализ на последиците от политическите твърдения за здравето като обществен приоритет и свързаните с тях манифестирани политически намерения и инициативи. Застъпва се тезата, че въпросните намерения за трайно и осезаемо подобряване на здравето на българската нация всъщност са оставили отпечатък преди всичко в управленските програми и многобройните стратегически документи, но резултатът от тях по-скоро не е видим в официалните статистически данни за здравния статус на българите.

През призмата на непрестанно ескалиращите конфликти по повод размера и начина на разпределяне на публичните средства за здраве се очертава изводът, че независимо от непрестанното си нарастване, заделяният публичен ресурс за здраве е недостатъчен на фона на потребностите на населението.

Като основна причина са изведени политическите решения и преднамерени действия за „маркетизация“ на здравеопазването (буквално – на неговото „опазряване“). Прави се опит да бъдат идентифицирани и механизмите за това: първо, съзнателно оттегляне на държавата от финансиране на публични програми за здравни грижи, особено на най-уязвимите; второ, демонтиране на публични гаранции за защита на здравето на онези, които не могат да си позволят достъп до медицински грижи, но и съзнателно ограничаване, чрез директни мерки и политики за „не-действие“, на достъпа до публично здравеопазване за тях; трето, прехвърляне на все по-голяма тежест от финансиране на здравните грижи на пациентите и техните семейства. Резултатът е, че

българските граждани правят от джоба си разходи за здравеопазване, съпоставими с тези в далеч по-развити в икономически план държави.

2. Драганов, Д. (2017). Разходи за здраве на хората от „третата възраст“. В Б. Ивков, А. Атанасов, С. Съйкова, З. Тонева, С. Тодорова, П. Попиванов, Д. Драганов, И. Янков, & Т. Амбирска, Разходи за здраве от джоба и неравенства в здравето (с. 132-142). Издателски комплекс - УНСС. ISBN 978-619-232-028-7. [на бълг. език] <https://plus.cobiss.net/cobiss/bg/bg/data/cobib/1288058596>

В публикацията е направен анализ на разходите за здраве на домакинствата на хората от „третата възраст“. За целите на изследването като такива са дефинирани домакинства, в които живеят само хора на 65 и повече години. Използвани са данни от национално представително изследване, обхващащо 800 домакинства, реализирано по проект „Здраве, качество на живот, неравенства: Състояние, взаимни влияния, тенденции и предизвикателства (от емпирия към теория)“, финансиран от Фонд „Научни изследвания“. По емпиричен път е установено, че разходите за здраве на домакинства, живеещи в столицата, са много по-големи, отколкото домакинства, живеещи в други населени места. Отделно към това се извежда на преден план, че домакинствата на възрастни не ползват със същата честота всички възможни медицински услуги и продукти, както домакинства, съставени от хора от по-ниските възрастови групи. Броят на домакинствата на възрастни, които са ползвали болнични услуги, допълнителни медицински услуги, медицински услуги в дома или рехабилитационни медицински услуги, е много малък, като по-скоро разходите се ограничават до извънболнични услуги и продукти за извънболнично лечение (най-вече лекарствени продукти). В същото време разходите за здраве заемат значителен дял от общия им разполагаем домакински доход. Взети заедно, тези обстоятелства са ясен индикатор, че домакинствата на хора на 65 и повече години изпитват трудности в посрещането на своите здравни потребности, било то поради ниски доходи или отсъствието на достъпни, в т.ч. физически и от гледна точка на цена, здравни услуги.

3. Драганов, Д. (2017). Сравнителен анализ с резултати от Седмата вълна на ЕСС (ESS-2014). В Б. Ивков, А. Атанасов, С. Съйкова, З. Тонева, П. Попиванов, С. Тодорова, Д. Драганов, Т. Амбирска, & И. Янков, Разходи за здраве от джоба и неравенства в здравето (с. 194-201). Издателски комплекс - УНСС. ISBN 978-619-232-028-7. [на бълг. език] <https://plus.cobiss.net/cobiss/bg/bg/data/cobib/1288058596>

В публикацията е направен сравнителен анализ на свързани със здравето индикатори за България и държавите, участвали в Седмата вълна на Европейското социално изследване (ESS-2014). Установено е, че в България делът на хората, които са склонни да оценят здравето си като „лошо или много лошо“ е особено висок. Намерена е връзка както със т.нар. „здравна култура“, така и с действието на рискови за здравето фактори, водещи до широко разпространение на т.нар. „социално значими болести“. Така например, в България много по-нисък дял от населението консумира редовно плодове и зеленчуци и е физическо активно, и по-често има проблеми с наднормено тегло. От друга страна, България е държава със значително по-висок дял на хората, страдащи от

сърдечносъдови заболявания, високо кръвно налягане и диабет. Тези обстоятелства са индикатор за начина, по който функционира здравната система у нас.

4. Драганов, Д. (2017). Здравни неравенства и доходи. В Б. Ивков, А. Атанасов, С. Съйкова, З. Тонева, П. Попиванов, С. Тодорова, Д. Драганов, Т. Амбирска, & И. Янков, Разходи за здраве от джоба и неравенства в здравето (с. 275-284). Издателски комплекс - УНСС. ISBN 978-619-232-028-7. [на бълг. език]
<https://plus.cobiss.net/cobiss/bg/bg/data/cobib/1288058596>

В публикацията е изследвана връзката между размера и разпределението на доходите, от една страна, и здравния статус, от друга. Поставени са два изследователски въпроса. Първият е дали съществуват различия в здравния статус между хората според равнището на дохода на домакинствата, в които живеят. Използвани са данни от национално представително изследване, обхващащо 800 домакинства, реализирано по проект „Здраве, качество на живот, неравенства: Състояние, взаимни влияния, тенденции и предизвикателства (от емпирия към теория)“, финансиран от Фонд „Научни изследвания“. Изведени са три основни извода. На първо място, за лицата от домакинства с ниски доходи е по-вероятно да оценят здравето си като „лошо“ или „много лошо“. Наред с това, концентрацията на здравни проблеми сред лицата от нискодоходните домакинства е непропорционално висока спрямо техния общ брой от изследваните случаи. На второ място, налице са основания да се смята, че различията в субективната оценка на здравето са свързани с различията в доходите. Установена е статистически значима връзка между принадлежността към групата по доходите и здравния статус – колкото по-висок е домакинският доход, толкова по-висока е субективната оценка на здравния статус и обратно. На трето място, поставен е въпросът доколко различията в самооценката на здравето според равнището на доходите всъщност не са следствие действието на други социални неравенства. Следователно има основания да се приеме с известна степен на скептицизъм доколко нарастването на доходите на тези с най-ниски доходи автоматично ще доведе до нарастване на тяхната субективна оценка за здравето им, доколкото положителното влияние в подобренията в икономическия статус могат да бъдат блокирани от определени структурни фактори, като например здравната култура в семейството и достъпът до здравни услуги.

5. Драганов, Д. (2017). Неравенства и различия в здравето сред хората от „третата възраст“. В Б. Ивков, А. Атанасов, С. Съйкова, З. Тонева, С. Тодорова, П. Попиванов, Д. Драганов, И. Янков, & Т. Амбирска, Разходи за здраве от джоба и неравенства в здравето (с. 382-400). Издателски комплекс - УНСС. ISBN 978-619-232-028-7. [на бълг. език]
<https://plus.cobiss.net/cobiss/bg/bg/data/cobib/1288058596>

В публикацията е направен анализ на здравното състояние на хората на 65 и повече години. Използвани са данни от национално представително изследване, обхващащо 800 домакинства, реализирано по проект „Здраве, качество на живот, неравенства: Състояние, взаимни влияния, тенденции и предизвикателства (от емпирия към теория)“, финансиран от Фонд „Научни изследвания“. Анализът обхваща пет променливи: 1) самооценка на здравето; 2) наличие на здравни проблеми; 3) наличие на здравни проблеми, ограничаващи ежедневиия живот; 4) наличие на заболявания, установени от

лекар; 5) наличие на нарушения на психичното здраве. Направен е опит да се установи доколко са налице общи характеристики на здравния статус за цялата съвкупност или съществуват значими разлики по отделни социално-демографски признаци. За целта са идентифицирани и подредени по сила факторите, които водят до появата на тези разлики. Изследвани са 36 фактора, като сред тях тези с най-голямо статистически значимо влияние върху самооценката на здравето са свързани с възможността за справяне с разходите за здраве през последните 12 месеца, наличие на случаи на невъзможност да се заплатят разходи за здраве на лицето и на членове на неговите семейства, невъзможност да бъдат закупени предписани от лекар лекарства, невъзможност да се заплатят разходи за храна, невъзможност за получаване на необходима лекарска консултация, принудително ограничение на разходите за здраве. Установено бе, че за възрастните хора, които са посочили, че подобни обстоятелства се отнасят за тях, е по-вероятно да имат по-ниска самооценка на здравето. На обратния полюс действат фактори като високо образование, редовна консумация на плодове и зеленчуци, редовна физическа активност, ограничена или никаква консумация на алкохол и употреба на тютюневи изделия. Оказва се също така, че не толкова абсолютното равнище на ресурсите, а по-скоро адекватността им спрямо здравните потребности и възможността наличните ресурси да бъдат ползвани за удовлетворяване на тези потребности, играят водеща роля за обяснение влиянието на икономическите и материални фактори върху формиране на различия в самооценката на здравето сред хората на 65 и повече години. Това е важен извод за политиките за повишаване благосъстоянието на възрастните хора, доколкото подчертава важността на достъпа до здравни услуги на приемлива цена, от една страна, и формиране дизайн на интервенциите за социална защита така, че размерът на социалните плащания да отчита и здравословното състояние на хората от „третата възраст“, от друга.

Студии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация

Vankova, Z., & Draganov, D. K. (2020). Migrants' access to social protection in Bulgaria. In J. M. Lafleur, & D. Vintila (eds), Migration and Social Protection in Europe and Beyond (Volume 1) (pp. 65–80). Cham: Springer. [in English] // Ванкова, З., & Драганов, Д. К. (2020). Достъпът до социална защита на мигрантите в България. В Ж.-М. Лафлър, & Д. Винтила (ред.), Миграция и социална защита в Европа и отвъд (Книга 1) (с. 65-80). Чам: Спрингер. [на англ. език]

https://doi.org/10.1007/978-3-030-51241-5_4

<https://www.scopus.com/pages/publications/85101495009>

В студията се разглежда връзката между миграцията и социалното подпомагане в България. На първо място, в нея се представят основните характеристики на българската система за социално подпомагане и се разглежда достъпът до социални помощи за граждани, които са или не са жители на страната, както и за чужденци, които са жители на страната. На второ място, в нея се разглежда историята на миграцията в България и основните промени в миграционната политика. Накрая, текстът предоставя подробен анализ на достъпа до социални помощи за тези различни групи в пет области на политиката – безработица, здравеопазване, семейни помощи, пенсии и гарантирани минимални средства – и връзките с миграционната политика на България.

Резултатите от проучването показват, че гражданите на ЕС и българите, пребиваващи в страната или в други държави членки на ЕС, имат достъп до повечето социални помощи, предоставяни в България. По отношение на гражданите на трети държави, само дългосрочно пребиваващите имат право на повечето помощи. Такива права на социална закрила се предоставят и на лицата, ползващи се с международна закрила, както и на специални категории мигранти, като например притежателите на синя карта, въз основа на правото на ЕС.

Като цяло, българското социалнозащитно законодателство не налага изисквания за гражданство, с изключение на Закона за социалното подпомагане, който разширява правата по този закон за няколко групи граждани на трети държави. Периодът на пребиваване не е формално изискване, но за повечето социални плащания настоящият адрес трябва да е в България. Въпреки че правото на достъп до различните категории обезщетения е различно, общите процедури за национални и чуждестранни получатели са еднакви. Законодателната рамка не налага ограничения за временни отсъствия. В някои случаи обаче може да има практически пречки, ако лицата напуснат временно България. В случай на постоянно пребиваване в чужбина (извън ЕС), износът на обезщетения зависи от двустранни споразумения между България и трети страни.

В обобщение, проучването установява, че България, която има сравнително малък дял на чуждестранно население и не счита привличането на имигранти за основен политически приоритет, е въвела доста рестриктивна политика по отношение на трудовата миграция, която оказва влияние и върху броя на чужденците, които имат право на социални плащания.

Студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове

1. Драганов, Д. (2025). За проекциите на зависимостта: социалната политика и проблемът за насилието над жени в България. *Социологически проблеми*, 2/2025, 609-628. [на бълг. език]
<https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1390654>

Студията е посветена на ролята на социалната политика в справянето с проблемите на насилието срещу жени в България, и по-специално на домашното насилие. В нея се твърди, че на социалната политика е отредена маргинална роля, която от една страна е свързана с умишлени ограничения на социалната държава, а от друга – с включването в социалната политика на ценностни ориентации, които възплащават обществените очаквания за ролите на половете и издигат моралния статут на семейството. По този начин интервенциите за подкрепа и защита на жените, преживели насилие, остават неутрални по отношение на отношенията между половете и са позиционирани предимно в частната сфера, въпреки факта, че близо 90% от жертвите на домашно насилие са жени. Алтернативата би била подход, основан на правата, при който се изгражда система от защити и форми на подкрепа за жените, преживели насилие, като се отчита ролята на пола като структурираща социална практика.

2. Драганов, Д. (2025). Проблеми при концептуализацията на социалното изключване в плана за действие по Европейския стълб на социалните права. Научни трудове на УНСС, LXV(1), 95-110. [на бълг. език]
<https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1360517>
<https://ideas.repec.org/a/nwe/natrud/y2025i1p95-111.html>

В студията се прави критичен анализ на подхода на Плана за действие за европейския стълб на социалните права към концептуализирането на социалното изключване. Споделя се мнението, че този подход има редица слабости, не само защото пренебрегва широко приетите в научната общност идеи за същността на социалното изключване като явление, но и защото умишлено налага дискурс, който свежда преодоляването на социалното изключване до интеграция на пазара на труда. Основната последица от това е, че се елиминира въпросът за неравенствата и оттам идеята, че социалното изключване може да бъде намалено чрез разширяване на възможностите и намаляване на дисбалансите в силите.

На първо място, на фона на определенията за социално изключване, установени в изследователската общност, така нареченият индекс AROPE (население, изложено на риск от бедност или социално изключване, като дял от общото население) представя ограничена картина на това сложно явление. Той отразява само текущата ситуация през даден референтен период, но други важни измерения на явлението се пренебрегват, а други не се вземат под внимание в достатъчна степен. Например, многоизмерният характер на явлението се отразява в способността да се заплаща за участие в определени дейности, да се ползват определени услуги и да се закупуват определени стоки. Социалното изключване обаче се отнася и до определени граждански, икономически, социални и културни права, а не просто до безпрепятственото изпълнение на ролята на потребител. Не е обърнато достатъчно внимание на динамиката, т.е. на разбирането за социалното изключване като процес, а не просто като състояние.

На второ място, компонентът „социално изключване“ на показателя AROPE се обективира чрез тежка материална и социална лишаване и достъп до платена заетост. Тази теза предполага, че професионалната интеграция, водеща до доходоносна заетост, е най-сигурният изход от социалното изключване за хората в трудоспособна възраст, но също и за техните икономически неактивни роднини, живеещи в същото домакинство. В същото време подиндикаторът за интензивността на икономическата активност не разкрива много за случаите, в които хората са лишени от достъп до ключови публични услуги като транспорт, образование, здравеопазване и сигурност, не защото не могат да си ги позволят или нямат право на тях, а поради дискриминация или защото живеят в сегрегирани квартали или в селища, изолирани от живота в даден регион. Една от особено проблематичните характеристики на показателя за интензивност на икономическата активност е неговата нечувствителност към нарушенията на трудовите права и неравенствата в света на труда.

Трето, в днешно време потенциалът на професионалните общности и групи да осигуряват вътрешна групова сплотеност и социална кохезия отслабва успоредно с процеса на депрофесионализация, променяйки контурите на професионалното обучение, което води до загуба на статут и влияние за професионалните асоциации и е съпроводено с нарастваща несигурност на пазара на труда. В този смисъл, в условия на динамични промени, привързаността към определена професионална роля може да увеличи, а не да намали риска от социално изключване.

Следователно е налице възможност, а вероятно и необходимост, за преосмисляне на подхода за дефиниране на социалното изключване, заложен в Плана за действие за европейския стълб на социалните права.

3. Драганов, Д. (2025). Качеството на висшето образование като социален конструкт: формиране и трансформиране чрез акредитация, рейтинги и обществени очаквания. Проблеми на постмодерността, 15(2), 181-201. <https://doi.org/10.46324/PMP2502181> [на бълг. език] <https://doaj.org/article/7ec8720c93ab4556a368caf261b7a840>

В студията е представено различно тълкуване на практиката на налагане на университетски класации и рейтинги като основен инструмент за оценка на качеството на висшето образование. Приема се, че качеството на висшето образование е социална конструкция, чието значение произтича от взаимодействието между основните заинтересовани страни в системата на висшето образование. Това са предимно студентите и техните семейства, работодателите, преподавателите, университетските администратори и публичните власти. Следователно качеството на висшето образование не само не може да съществува, но и не може да бъде разбрано и интерпретирано извън конкретните взаимодействия, които се осъществяват в и във връзка с университетския живот. В студията се твърди, че стандартизираните университетски класации, базирани на набор от количествено измерими показатели, не могат да бъдат обективен начин за представяне на качеството на висшето образование, тъй като това води до привилегироване на гледната точка на само една от заинтересованите страни – тази на финансиращия орган. Освен това, превръщането на рейтингите и класациите в ключов инструмент на политиката може да засили корпоратизацията на университетите, да задълбочи съществуващите неравенства в системата и сред завършилите, да отслаби публичната роля на университетите и да блокира способността им да създават рефлексивно знание, което биха могли да могат да използват за решаване на проблеми в местните общности и да оспорят именно привилегированите, овластени гледни точки.

Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни толове

1. Draganov, D. (2025). Minimum Wage and In-Work Poverty in Bulgaria. Economic Thought Journal, (3), 355-369. [In English] // Драганов, Д. (2025). Минималната заплата и бедността сред работещите в България. Икономическа мисъл, (3), 355-369. [на англ. език] <https://etj.iki.bas.bg/microeconomics/2025/09/14/minimum-wage-and-in-work-poverty-evidence-from-bulgaria> <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1366665> <https://ideas.repec.org/a/bas/econth/y2025i3p355-369.html> https://econpapers.repec.org/article/baseconth/y_3a2025_3ai_3a3_3ap_3a355-369.htm

Статията представя резултатите от проучване на връзката между увеличенията на минималната работна заплата в България и динамиката на т.нар. „работещи бедни“. Предполага се, че определянето на размера на минималната работна заплата като фиксиран процент от средната брутна работна заплата – и следователно налагането ѝ централизирано чрез административни канали и с ограничено участие на социалните партньори – отслабва потенциала на този политически инструмент да постигне устойчиво намаляване на равнището на бедност сред работещите. Прилагайки еднофакторен регресионен анализ на връзката между съотношението на минималната

работна заплата към средната заплата в страната (индекс на Кайтц) и дела на работещите бедни, беше установено, че съществува статистически значима положителна връзка между двете променливи. С други думи, колкото по-висок е индексът на Кайтц, толкова по-висок е делът на работещите бедни. Това заключение е важно за дебата относно процедурата за определяне и актуализиране на минималната заплата в страната, защото разкрива наличието на неидентифицирани от политиките и изследователите механизми, в резултат на които догонващото увеличение на минималната работна заплата спрямо средната за страната всъщност се оказва съпроводено с относително обедняване на работещите с най-ниски доходи. От загуба на работни места, до по-бързо нарастване на доходите на по-високо квалифицираните групи или получателите на социални плащания (например пенсионерите), през влиянието на данъчната система, тези все още скрити механизми подчертават необходимостта публичните власти да положат целенасочени усилия за насърчаване на развитието на научните познания относно икономическите и социалните ефекти на минималната заплата в национален контекст.

- 2. Драганов, Д. (2025). Заети, въпреки това изключени: когато да имаш платена работа не е достатъчно. В 50 години катедра Икономическа социология: Сборник с доклади от научна конференция, УНСС, 29 април 2025 г. (с. 361-374). Академично издателство – УНСС. [на бълг. език]**
<https://www.cceol.com/search/chapter-detail?id=1332131>

Целта на статията е да проследи разпространението на т.нар. „изключваща заетост“ и да оцени въздействието на важни елементи от условията на труд и организацията на работата върху вероятността лицата, които имат платена работа, да попаднат в такова състояние. Използвайки данни от 10-ата вълна на Европейското социално изследване, статията представя доказателства, че близо 36 % от служителите са в състояние на „изключваща заетост“, като най-големият фактор за това са прекомерните изисквания на работата, които изискват прекалено много физически, умствени и емоционални усилия. Нещо подобно възпрепятства възможността за възстановяване на работната сила и постигане на удовлетворяващо време извън платената работа. Една от причините за появата на такива дисбаланси е отслабеният договорен потенциал в организациите, който възпрепятства способността на работещите да участват в процеса на вземане на решения и техните интереси да бъдат взети предвид при адаптирането на условията и организацията на труда към променящите се реалности.

- 3. Драганов, Д. (2025). Доверието в учените като измерител на качеството на висшето образование. В 50 години катедра Икономическа социология: Сборник с доклади от научна конференция, УНСС, 29 април 2025 г. (с. 600-610). Академично издателство – УНСС. [на бълг. език]**
<https://www.cceol.com/search/chapter-detail?id=1332209>

Статията се фокусира върху степента, в която висшето образование в България допринася за формирането на така наречената „способност за научно мислене“ и оттам – за доверието в научния метод и институционализираната наука. Приема се, че доверието в учените е косвен показател за качеството на висшето образование, доколкото една от основните функции на висшето образование е да развива науката и научното мислене, което от своя страна води до формиране на положително отношение към прилагането на

правилата на научния метод в реални ситуации и положително отношение към ролята на учените в обществото. Използвайки данни от 10-тата вълна на Европейското социално изследване за България се демонстрира, че положителната роля на висшето образование не е толкова силно изразена, колкото в други страни, и че съществуват предпоставки тя дори да бъде поставена под въпрос. Това повдига редица нерешени въпроси за системата на висшето образование в страната, но най-вече за ролята на самите академични лица.

4. Драганов, Д. (2025). Насилие и тормоз на работното място: някои концептуални въпроси. В 50 години катедра Икономическа социология: Сборник с доклади от научна конференция, УНСС, 29 април 2025 г. (с. 1058-1070). Академично издателство – УНСС. [на бълг. език]

<https://www.cceol.com/search/chapter-detail?id=1332418>

Целта на доклада е да опише основните понятия, свързани с въпроса за насилието и тормоза на работното място, и да представи обобщение на най-често използваните дефиниции. Приема се, че както насилието, така и тормозът, са форми на агресивно поведение, които възникват по време на, по повод и в резултат на трудовата дейност. Въпреки че те имат общи характеристики и често се използват едновременно или като синоними, в доклада се подчертават съществените им разлики. Това е опит да се разрешат някои въпроси, свързани с концептуализацията на тези явления.

5. Тошева, Е., & Драганов, Д. (2023). Въздействие на „COVID-19 добавките“ към пенсиите върху бедността и неравенството в България: анализ за 2020, 2021 и 2022 г. чрез EUROMOD – данъчно-трансферен микросимулационен модел на ЕС. В Икономическо развитие и политики: реалности и перспективи. Предизвикателства и рискове в условията на наслагващи се кризи. Сборник статии, представени на национална научна конференция с международно участие 21-22 ноември 2022 г. (369-380). София: Акад. изд. „Проф. Марин Дринов“. [на бълг. език]

<https://ideas.repec.org/b/bas/ecbook/41p1-622.html>

С избухването на пандемията от COVID-19 българските публични власти мобилизираха значителни финансови ресурси, за да се справят с въздействието на ограничителните мерки и разпространението на вируса върху благосъстоянието на домакинствата. Един от „стълбовете“ на този подход бяха т.нар. „COVID-19 добавки“ – допълнителни суми, изплащани от Националния осигурителен институт съгласно законодателен акт на всички пенсионери, независимо от размера на пенсионния им доход.

Целта на доклада е да предостави количествена оценка на промените в риска от бедност и нивото на неравенство в доходите в страната, причинени от включването в доходите на домакинствата на допълнителните суми, изплатени към пенсиите в периода от април 2020 г. до юни 2022 г.

За целите на проучването е използван данъчно-трансферният микросимулационен модел на ЕС EUROMOD.

Резултатите показват, че допълнителните пенсионни добавки са довели до значително намаляване на риска от бедност сред хората на възраст 65 и повече години. На този фон не е случайно, че политиките са направили всичко възможно, за да гарантират, че „COVID-19 добавките“ са включени, макар и механично, към размера на

пенсиите, изплащани след юни 2022 г. Без да се отрича безспорният принос на допълнителните пенсионни суми за намаляване на риска от бедност сред възрастните хора, проучването повдига въпроса дали тези положителни ефекти биха могли да бъдат постигнати по алтернативен начин, чрез различен дизайн на интервенцията за социална защита, чрез инструменти на друга политика (например социално подпомагане) и също така на по-ниска цена, т.е. чрез търсене на по-голяма ефективност в социалните разходи. Един от важните аргументи за необходимостта от алтернативни варианти за разпределяне на публични средства към пенсионерите извън логиката и принципите на пенсионното осигуряване е фактът, че допълнителните пенсионни плащания не са довели до значително намаляване на вече изключително високите нива на доходно неравенство в България. Важно е също да се отбележи, че поради своя дизайн пенсионната политика в условията на COVID-19 е довела до насочване на все по-голямо количество публични ресурси за социални плащания под формата на абсолютно пасивна подкрепа към домакинства с разполагаем доход над прага на бедността, което отслабва солидарността в системата за социална закрила като цяло.

6. Драганов, Д. (2017). Разходи за здраве от джоба на домакинствата на възрастни хора в България. Социална медицина, (1), 41-45. [на бълг. език]
<https://www.semanticscholar.org/paper/Разходи-за-здраве-от-джоба-на-домакинствата-на-хора-Драганов/4e17b0a21642e01651d90b824c5784017987f820>

Целта на статията е да представи резултатите от анализ на разходите за здравеопазване, заплащани от домакинствата на хора над 64-годишна възраст в България (т.нар. „домакинства на възрастни хора“). Използвани са данни от национално представително проучване на разходите за здравеопазване, проведено от Института за изследване на обществата и знанието (понастоящем Институт по философия и социология) към Българската академия на науките сред 800 български домакинства в цялата страна между 10 май и 10 юни 2015 г. С изключение на присъствието на членове на домакинствата в най-високите възрастови групи (над 74 години), не е установена статистически значима връзка между нивото на разходите за здравеопазване, заплащани от джоба, и другите социодемографски характеристики на изследваните домакинства с възрастни членове. В същото време проучването показва, че разходите за здравеопазване, заплащани от джоба, съставляват значителна част от разполагаемия доход на възрастните домакинства в България. Предвид неблагоприятното материално състояние на хората на възраст 65 и повече години, това може да доведе до ограничен достъп до здравни услуги за възрастните хора и да задълбочи неравенствата в здравеопазването в сравнение с други групи от населението.

7. Тошева, Е., Тасева, И., Драганов, Д., Бошнаков, В. (2016). Ефекти на промените в данъчно-трансферната система върху разпределението на доходите на домакинствата в България: симулационен анализ чрез модела EUROMOD за периода 2011-2015 г. Икономическа мисъл, (5), 51-71. [на бълг. език]
<https://www.cceol.com/search/article-detail?id=444625>
<https://ideas.repec.org/a/bas/econth/y2016i5p51-71,72-91.html>

Статията представя някои емпирични резултати относно оценката на ефектите от данъчно-трансферните политики върху доходите на българските домакинства за периода

2011-2015 г., получени от EUROMOD –данъчно-трансферния микросимуляционен модел на ЕС – като използва данни от проучването EU SILC. Симуляционният анализ е извършен чрез проследяване на промените в разпределението на доходите на домакинствата за всяка година от периода, в който параметрите на политиката от базовата година (2011 г.) са заменени с тези, приети за всяка година, като структурата на населението и брутните пазарни доходи на домакинствата са запазени на нивото от базовата година. Резултатите показват, че промените в политиките са довели до увеличение на доходите главно за домакинствата в най-ниските доходни групи. Равнището на бедност намалява с 1,3-2,9 процентни пункта (в зависимост от няколко нива, изпробвани за прага на бедност). Въпреки това равнището на бедност в България е сред най-високите в ЕС и следва да бъдат предприети специални мерки за повишаване на жизнения стандарт на българските домакинства.

- 8. Tosheva, E., & Draganov, D. (2016). Flat or Progressive Income Tax–Microsimulation Euromod Results. In Proceedings of International Conference on Application of Information and Communication Technology and Statistics in Economy and Education (ICAICTSEE), Sofia, 2-3 December 2016 (pp. 608-616). Publishing complex - UNWE. [In English] // Тошева, Е., & Драганов, Д. (2016). Плосък или прогресивен данък върху доходите – Резултати от микросимулация с Евромод. В Сборник с доклади от Международната конференция „Приложение на информационните и комуникационни технологии и статистиката в икономиката и образованието“ (ICAICTSEE), София, 2-3 декември 2016 г. (с. 608-616). Издателски комплекс – УНСС. [на англ. език]**
<https://www.proquest.com/openview/ca52a26731a1f5292df41ffc43ec2d4b/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2032294>

Статията разглежда въздействието на хипотетични промени в данъчното облагане на доходите на физическите лица върху доходите на домакинствата в България през 2015 г. Проучени са три сценария за промяна, чието въздействие върху основните параметри, характеризиращи разпределението на доходите на домакинствата, се сравнява с данъчното законодателство в началото на 2015 г. Последствията от тези сценарии се симулират и оценяват с помощта на данъчно-трансферния микросимуляционен модел на ЕС EUROMOD. Сценариите се анализират и през призмата на тяхното очаквано въздействие върху данъчните приходи. Въз основа на получените резултати се определят области за бъдещи изследвания по темата.

- 9. Draganov, D., Ignatova, E. (2007). Perception of intergenerational inheritance of inequalities in Bulgaria. Przegląd Socjologiczny, 56(2), 197-206. [In English] // Драганов, Д., & Игнатова, Е. (2007). Възприятия за междугенерационното предаване на неравенства в България. Социологически преглед, 56(2), 197-206. [на англ. език]**
<https://www.cceol.com/search/article-detail?id=229154>

Статията обобщава резултатите от изследователските дейности, проведени в рамките на проекта PROFIT (Policy Responses Overcoming Factors for Intergenerational Transmission of Inequalities [Отговори на политиката за преодоляване на факторите за междупоколенческо предаване на неравенства], финансиран от 6-та Рамкова програма на

ЕС) в България. Проучването показва, че проблемите, свързани със социалните неравенства, са остри в българското общество. Тази оценка е споделена от интервюираните социални, политически и икономически актьори на национално ниво, както и от участниците във фокус-груповите дискусии на местно ниво в град Перник. Наличието на риск от междупоколенческо наследяване на социални неравенства беше емпирично потвърдено в проведеното социологическо проучване сред млади възрастни в град Перник и в задълбочени интервюта с някои от интервюираните.

Публикувано университетско учебно пособие/помагало

Драганов, Д. (2025). Социалната политика като обект на изследване: теоретични подходи [учебно помагало]. Академично издателство – УНСС. ISBN 978-619-232-967-9. [на бълг. език]

<https://plus.cobiss.net/cobiss/bg/bg/data/cobib/76784648>

Учебното помагало е предназначено за студентите от специалност „Социология“ и „Икономическа социология и психология“, изучаващи дисциплината „Социална политика“ през петия семестър от обучението си съобразно учебните планове за двете специалности, валидни за прием от 2022–2023 учебна година.

Съдържанието на учебното помагало е съобразено с другите, изучавани от студентите от двете специалности, дисциплини и има за цел да надгради съществуващите учебни материали, представяйки ориентирано към практическите аспекти на дисциплината „Социална политика“ учебно съдържание. С други думи, направен е опит да бъдат представени някои елементи от онова, което може да бъде наречено приложна социална политика. Както вече беше уточнено, отчитайки спецификата на учебните планове на студентите от двете специалности, акцентът в помагалото е по-скоро върху представяне на методологичната рамка на приложната социална политика и не толкова върху методите и възможния инструментариум за изследване на конкретни примери как социалната политика бива формирана, изпълнявана и оценявана.

В учебното помагало се застъпва тезата, че изследванията на социалната политика изискват прилагане на систематичен подход, който преминава през няколко етапа.

Първият етап е разработване на дефиниция или общ модел на социалната политика, който е изведен от съществуващите теории. На него е посветена първата глава от учебното помагало и по-конкретно раздел „Дефиниране на социалната политика“.

Вторият етап е разработването на обща рамка за анализ на социалната политика. Тя трябва да се състои от някакъв набор от фокусни области, които да бъдат изведени от дефиницията на социалната политика. Този етап също е включен в първата глава на учебното помагало, като отделните фокусни области са представени в разделите „Цели на изследването на социалната политика“, „Задачи на изследването на социалната политика“ и „Измерения на благосъстоянието“.

Третият етап е избор на подходящи изследователски методологии, методи и техники, както и специфициране на данните, които ще са необходими за изследване на дефинираните фокусни области.

В помагалото акцентът е върху теоретичните подходи в изследването на социалната политика, поради което в глава втора „Конвенционен подход към анализа на социалната политика“, глава трета „Неконвенционален подход към анализа на социалната политика“, глава четвърта „Теоретични подходи за анализ на социалната политика“ и глава пета „Критика към рационалността на публичните политики“ са представени по-скоро изходните предпоставки и възможните методологични рамки,

които могат да бъдат използвани в приложната социална политика. Те следва да послужат при изработване на изследователската стратегия.

Изборът на методи, техники и подходящи източници на информация, както и четвъртият етап на систематичното изследване на социалната политика, а именно прилагане на избраната изследователска стратегия към изучаване на проявленията на социалната политика в конкретен контекст, следва да се осъществи от студентите в рамките на реализирано от тях самостоятелно проучване. Конкретни указания как то да бъде осъществено се съдържат в глава шеста „Указание за подготовка на проучване по поставена задача“.

SUMMARIES IN ENGLISH

Habilitation thesis – monograph

Draganov, D. (2025). Exclusionary Employment: Sociological Interpretation. Sofia: UNWE Academic Publishing. ISBN (print) 978-619-232-929-7. [In Bulgarian]
<https://plus.cobiss.net/cobiss/bg/bg/data/cobib/77030152>

The monograph is devoted to the problem of exclusionary employment. In scientific literature, this term has not yet been defined precisely enough, and its use is also quite limited. But as the name suggests, it places paid employment in the context of social exclusion. The traditional view is that employment is the easiest way out of poverty and social exclusion, so placing employment in the context of social exclusion could mean that it is actually the integrative function of labour market participation that is being discussed. Moreover, researchers tend to believe that paid employment is the main source of income, while also performing implicit functions, such as providing opportunities to build and maintain social contacts, participate in various communities and networks, form a certain desired identity, and find meaning in daily efforts.

This understanding of paid employment, which has become established in the literature, excludes from the analysis the quality of this paid employment and the risk that the expected positive consequences for the individual may not occur. For example, paid employment may be a reason for raising barriers to the full participation of the employed themselves in society. It is precisely this problem that is identified and analysed in the monograph. Formulated in this way, the topic can be legitimized by objective and statistically confirmed realities, such as the fact that in 2024 Bulgaria is the country where nearly 12% of employed people over the age of 18 live in households with disposable income below the poverty line, and over 17% of employed people in the same age group, in addition to being at risk of poverty, are exposed to severe material and social deprivation.

The topic seeks legitimacy also because the discourse on social exclusion occupies an unavoidable place in the debate on public policies in Europe and has already permanently assimilated the discussions on monetary poverty and inequalities. However, there is no acceptable definition of social exclusion or explanation of the mechanisms that cause it. This is another reason why research efforts should be directed towards this relationship, which is fraught with obvious and hidden obstacles and has been studied very little.

This monograph assumes that exclusionary employment is a situation in which individuals and groups, due to their employment status, are deprived of the opportunity to participate in employment relationships that would allow them to enjoy the benefits of paid employment available to others, namely: to acquire adequate resources to protect them from falling into poverty and material deprivation, and at the same time exercise control over the management of time spent in paid employment in order to have the necessary security that they will be able to maintain their access to adequate resources, or maintain satisfactory social contacts and ways of spending their personal time outside paid employment. In other words, exclusionary employment is a situation in which workers are prevented from enjoying the benefits of participating in paid employment.

Exclusionary employment does not imply isolation or self-exclusion. On the contrary. This concept is based on the assumption that exclusion is the result of conscious actions by certain actors who have the potential to mobilize power resources to place the excluded in a disadvantaged position and take advantage of this to improve their life chances. In other words, exclusionary employment is the result of distorted relationships between the excluding and the excluded, between the empowered and the disempowered in the world of work.

The monograph is structured in four chapters. The first chapter is devoted to the problem of social exclusion. The approaches, discourses, and problem areas in defining the concept are clarified. In the second chapter, social exclusion is examined through the prism of the theory of social closure, interpreting Max Weber's classical concept of this phenomenon and tracing its development through the ideas of Frank Parkin, Raymond Murphy, and Jürgen Makert. In the third chapter, the concept of social closure is related to the topic of the link between employment and social exclusion, analysing the heuristic potential of the various critical narratives used to draw public attention to the need to modify labour relations and institutions in the labour market. The fourth chapter proposes a definition of exclusionary employment and presents its possible application in the Bulgarian context.

Published chapters of collective monographs

- 1. Draganov, D. (2017). Health as a public priority. In B. Ivkov, Z. Toneva, P. Popivanov, D. Draganov, & T. Ampirska, Health and Health-Related Quality of Life (pp. 13-34). Taurus Advertising. ISBN 978-954-92967-7-8. [In Bulgarian]**
<https://plus.cobiss.net/cobiss/bg/bg/data/cobib/76784392>

The publication provides a critical analysis of the consequences of political statements about health as a public priority and the related political intentions and initiatives. It argues that these intentions for lasting and tangible improvement in the health of the Bulgarian nation have in fact left their mark primarily in government programs and numerous strategic documents, but their results are not really visible in the official statistics on the health status of Bulgarians. Through the prism of the constantly escalating conflicts over the size and distribution of public health funds, the conclusion emerges that, despite its constant growth, the public resources allocated to health are insufficient to meet the needs of the population. The main reasons cited are political decisions and deliberate actions to "marketize" healthcare (literally, to "commodify" it). An attempt is made to identify the mechanisms for this: first, the deliberate withdrawal of the state from the financing of public healthcare programmes, especially for the most vulnerable; second, dismantling public guarantees for the protection of the health of those who cannot afford access to medical care, but also deliberately restricting their access to public healthcare through direct measures and policies of "inaction"; Third, shifting an increasing burden of healthcare financing onto patients and their families. The result is that Bulgarian citizens pay out-of-pocket healthcare costs comparable to those in far more economically developed countries.

- 2. Draganov, D. (2017). Health Expenditure of People in their "Third Age". In B. Ivkov, A. Atanasov, S. Saykova, Z. Toneva, P. Popivanov, D. Draganov, I. Yankov, & T. Ampirska, Out-of-pocket Health Expenditure and Health Inequalities (c. 132-142). UNWE Publishing House. ISBN 978-619-232-028-7. [In Bulgarian]**
<https://plus.cobiss.net/cobiss/bg/bg/data/cobib/1288058596>

The publication analyses the health expenditures of households of people in the so-called "third age." For the purposes of the study, these are defined as households in which only people aged 65 and over live. Data from a nationally representative survey covering 800 households was used, carried out as part of the project "Health, quality of life, inequalities: Status, mutual influences, trends, and challenges (from empiricism to theory)", funded by the Bulgarian

Scientific Research Fund. Empirical evidence shows that the health costs of households living in the capital are much higher than those of households living in other settlements. In addition, it was found that adult households do not use all available medical services and products as frequently as households composed of people from lower age groups. The number of elderly households that have used hospital services, additional medical services, home medical services, or rehabilitation medical services is very small, with expenses being limited to outpatient services and products for outpatient treatment (mainly medicines). At the same time, health expenditures account for a significant share of total net household income. Taken together, these circumstances are a strong indicator that households of people aged 65 and over are experiencing difficulties in meeting their health needs, whether due to low income or the lack of accessible health services, including in terms of physical and financial accessibility.

3. Draganov, D. (2017). Comparative analysis with data from the Seventh wave of ESS (ESS-2014). In B. Ivkov, A. Atanasov, S. Saykova, Z. Toneva, P. Popivanov, D. Draganov, I. Yankov, & T. Ampirska, Out-of-pocket Health Expenditure and Health Inequalities (pp. 194-201). UNWE Publishing House. ISBN 978-619-232-028-7. [In Bulgarian]

<https://plus.cobiss.net/cobiss/bg/bg/data/cobib/1288058596>

The publication provides a comparative analysis of health-related indicators for Bulgaria and the countries participating in the 7th Wave of the European Social Survey (ESS-2014). It has been found that in Bulgaria the proportion of people who tend to rate their health as "bad or very bad" is particularly high. A link has been found with both the so-called "health culture" and the action of health risk factors leading to the widespread prevalence of so-called "socially significant diseases." For example, in Bulgaria, a much lower proportion of the population regularly consumes fruits and vegetables and is physically active, and more often has problems with being overweight. On the other hand, Bulgaria is a country with a significantly higher proportion of people suffering from cardiovascular disease, high blood pressure, and diabetes. These circumstances are an indicator of how the healthcare system in our country functions.

4. Draganov, D. (2017). Health Inequalities and Incomes. In B. Ivkov, A. Atanasov, S. Saykova, Z. Toneva, P. Popivanov, D. Draganov, I. Yankov, & T. Ampirska, Out-of-pocket Health Expenditure and Health Inequalities (pp. 275-284). UNWE Publishing House. ISBN 978-619-232-028-7. [In Bulgarian]

<https://plus.cobiss.net/cobiss/bg/bg/data/cobib/1288058596>

The publication examines the relationship between income size and distribution on the one hand, and health status on the other. Two research questions are posed. The first is whether there are differences in health status between people according to the income level of the households in which they live. Data from a nationally representative survey covering 800 households, conducted as part of the project "Health, quality of life, inequalities: Status, mutual influences, trends, and challenges (from empiricism to theory)", funded by the Bulgarian Scientific Research Fund, were used. Three main conclusions were drawn. First, people from low-income households are more likely to rate their health as "poor" or "very poor." In addition, the concentration of health problems among individuals from low-income households is disproportionately high relative to their total number in the cases studied. Second, there are reasons to believe that differences in subjective health assessments are related to differences in

income. A statistically significant relationship has been established between income group and health status: the higher the household income, the higher the subjective assessment of health status, and vice versa. Thirdly, the question is raised as to what extent differences in self-rated health according to income level are in fact a consequence of other social inequalities. Therefore, there are grounds for a certain degree of scepticism as to whether an increase in the income of those with the lowest incomes will automatically lead to an increase in their subjective assessment of their health, insofar as the positive impact of improvements in economic status may be blocked by certain structural factors, such as health culture in the family and access to health services.

5. Draganov, D. (2017). Inequalities and Differences in Health among People in their "Third Age". In B. Ivkov, A. Atanasov, S. Saykova, Z. Toneva, P. Popivanov, D. Draganov, I. Yankov, & T. Ampirska, Out-of-pocket Health Expenditure and Health Inequalities (pp. 382-400). UNWE Publishing House. ISBN 978-619-232-028-7. [In Bulgarian]

<https://plus.cobiss.net/cobiss/bg/bg/data/cobib/1288058596>

The publication analyses the health status of people aged 65 and over. It uses data from a nationally representative survey covering 800 households, conducted as part of the project "Health, quality of life, inequalities: Status, mutual influences, trends, and challenges (from empiricism to theory)", funded by the Bulgarian Scientific Research Fund. The analysis covers five variables: 1) self-assessment of health; 2) presence of health problems; 3) presence of health problems limiting daily life; 4) presence of diseases diagnosed by a doctor; 5) presence of mental health disorders. An attempt was made to determine the extent to which there are common characteristics of health status for the entire population or whether there are significant differences according to specific socio-demographic characteristics. To this end, the factors leading to these differences were identified and ranked in order of importance. Thirty-six factors were examined, among which those with the greatest statistically significant impact on self-rated health are related to the ability to cope with health expenses in the last 12 months, the existence of cases of inability to pay health expenses for the person and members of their family, inability to purchase doctor-prescribed medications, inability to pay for food, inability to obtain necessary medical consultation, and forced restriction of health expenses. It was found that older people who reported such circumstances were more likely to have a lower self-rated health. On the other hand, factors such as high education, regular consumption of fruits and vegetables, regular physical activity, limited or no alcohol consumption, and tobacco use have a positive effect. It also appears that it is not so much the absolute level of resources but rather their adequacy in relation to health needs and the possibility of using available resources to meet those needs, play a leading role in explaining the influence of economic and material factors on the formation of differences in self-rated health among people aged 65 and over. This is an important conclusion for policies aimed at improving the well-being of older people, as it emphasizes the importance of access to affordable health services, on the one hand, and the design of social protection interventions so that the level of social benefits also takes into account the health status of people in the "third age," on the other.

Papers published in journals or editions refereed and peer-reviewed in world-renowned databases of scientific information

Vankova, Z., & Draganov, D. K. (2020). Migrants' access to social protection in Bulgaria. In J. M. Lafleur, & D. Vintila (eds), Migration and Social Protection in Europe and Beyond (Volume 1) (pp. 65–80). Cham: Springer. [in English]

https://doi.org/10.1007/978-3-030-51241-5_4

<https://www.scopus.com/pages/publications/85101495009>

This paper discusses the link between migration and welfare in Bulgaria. Firstly, it presents the main characteristics of the Bulgarian welfare system and discusses access to social benefits for resident and non-resident nationals, and resident non-nationals. Secondly, it examines Bulgaria's migration history and key migration policy developments. Finally, the paper provides a detailed analysis of access to social benefits of these different groups across five policy areas – unemployment, health care, family benefits, pensions, and guaranteed minimum resources – and the links to Bulgaria's migration policy.

The findings of the study demonstrate that EU citizens and Bulgarians residing in the country or in other EU Member States have access to most social benefits granted in Bulgaria. Regarding third-country nationals, only long-term residents are covered for most benefits. Such social protection rights are also granted to beneficiaries of international protection, as well as special categories of migrants such as Blue Card holders on the basis of EU law.

In general, the Bulgarian social security law does not impose nationality requirements with the notable exception of the Law on Social Assistance which extends the rights under this act to several groups of non-EU citizens. Period of residence is not a formal requirement under Bulgarian social security law, but the current address must be in Bulgaria for most benefits. Despite the fact that eligibility differs for the various categories of benefits, the general procedures for national and foreign beneficiaries are the same. The legislative framework does not impose limits to temporarily absences either. However, there might be practical obstacles in some cases if persons leave Bulgaria temporarily. In case of permanent residence abroad (outside the EU), the export of benefits depends on bilateral agreements between Bulgaria and third countries.

To sum up, the study finds that Bulgaria, which has rather small share of foreign population and does not consider attracting immigration as a top political priority, has put in place a rather restrictive labour migration policy that has an effect also on the number of foreigners who are eligible for social security benefits.

Papers published in non-refereed peer-reviewed journals or published in edited collective volumes

1. Draganov, D. (2025). On Images of Dependency: Social Policy and the Problem of Violence against Women in Bulgaria. Sociological Problems, 2/2025, 609-628. [In Bulgarian]

<https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1390654>

This paper is devoted to the role of social policy in addressing the problems of violence against women in Bulgaria, and in particular domestic violence. It argues that social policy has been assigned a marginal role, which is linked to deliberate restrictions on the welfare state on the one hand, and, on the other hand, the incorporation into social policy of value orientations that

embody public expectations of gender roles and elevate the moral status of the family. Thus, interventions to support and protect women who have experienced violence remain neutral with regard to gender relations and are positioned primarily in the private sphere, despite the fact that nearly 90% of victims of domestic violence are women. The alternative would be a rights-based approach, in which a system of protections and forms of support is built for women who have experienced violence, taking into account the role of gender as a structuring social practice.

2. Draganov, D. (2025). Problems in Conceptualising Social Exclusion in the European Pillar of Social Rights Action Plan. UNWE Scientific Papers, LXV(1), 95-110. [In Bulgarian]

<https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1360517>

<https://ideas.repec.org/a/nwe/natrud/y2025i1p95-111.html>

This article critically analyses the approach of the European Pillar of Social Rights Action Plan to conceptualise social exclusion. It is claimed that this approach has a number of weaknesses, not only because it ignores widely accepted ideas among the scientific community about the nature of social exclusion as a phenomenon, but also because it deliberately imposes a discourse that reduces the overcoming of social exclusion to labour market integration. The main consequence is that this eliminates the issue of inequalities and hence the idea that social exclusion can be reduced by widening opportunities and reducing power imbalances.

Firstly, against the backdrop of the definitions of social exclusion established in the research community, the so-called AROPE indicator (the share of the total population which is at risk of poverty or social exclusion) presents a limited picture of this complex phenomenon. It only reflects the current situation during a given reference period, but other important dimensions of the phenomenon are overlooked, while others are not sufficiently taken into account. For example, the multidimensional nature of the phenomenon is reflected in the ability to pay for participation in certain activities, use of certain services, and purchase of certain goods. However, social exclusion also relates to certain civil, economic, social, and cultural rights, and not simply to the unimpeded performance of the role of consumer. Insufficient consideration has been given to dynamism, i.e., the understanding of social exclusion as a process rather than just a state.

Secondly, the "social exclusion" component of the AROPE indicator is objectified through severe material and social deprivation and access to paid employment. Such a thesis suggests that professional integration, leading to gainful employment, is the surest way out of social exclusion for people of working age, but also for their economically inactive relatives living in the same household. At the same time, the sub-indicator for economic activity intensity does not reveal much about cases where people are deprived of access to key public services such as transport, education, healthcare, and security, not because they cannot afford them or are not entitled to them, but because of discrimination or because they live in segregated neighbourhoods or in settlements cut off from life in a given region. One of the particularly disturbing features of the economic activity intensity indicator is its insensitivity to labour rights violations and inequalities in the world of work.

Thirdly, nowadays, the potential of professional communities and groups to ensure internal group cohesion and social cohesion is weakening in parallel with the process of deprofessionalisation, changing the contours of professional training, leading to a loss of status and influence for professional associations and accompanied by increasing uncertainty in the labour market. In this sense, in conditions of dynamic change, attachment to a particular professional role may increase rather than reduce the risk of social exclusion.

There is therefore an opportunity, and probably a need, to rethink the approach to defining social exclusion set out in the Action Plan for the European Pillar of Social Rights.

3. Draganov, D. (2025). Quality of Higher Education as a Social Construct: Formation and Transformation Through Accreditation, Ratings, and Societal Expectations. *Postmodernism Problems*, 15(2), 181-201. <https://doi.org/10.46324/PMP2502181> [In Bulgarian]
<https://doaj.org/article/7ec8720c93ab4556a368caf261b7a840>

The paper presents a different interpretation of the practice of imposing university rankings and ratings as the main tool for assessing the quality of higher education. It assumes that the quality of higher education is a social construct whose meaning arises from the interaction between the main stakeholders in the higher education system. These are primarily students and their families, employers, teachers, university administrators, and public authorities. Therefore, the quality of higher education not only cannot exist, but also cannot be understood and interpreted outside the specific interactions that take place in and in relation to university life. This article thus argues that standardized university rankings based on a set of quantifiable indicators cannot be an objective way of presenting the quality of higher education, because this leads to privileging the perspective of only one of the parties involved—that of the funding body. Furthermore, turning ratings and rankings into a key policy tool may reinforce the corporatization of universities, deepen existing inequalities in the system and among graduates, weaken the public role of universities, and block their ability to create reflective knowledge that they can use to solve problems in local communities and challenge precisely the privileged, empowered viewpoints.

Articles and research papers published in non-refereed peer-reviewed journals or published in edited collective volumes

1. Draganov, D. (2025). Minimum Wage and In-Work Poverty in Bulgaria. *Economic Thought Journal*, (3), 355-369. [In English]
<https://etj.iki.bas.bg/microeconomics/2025/09/14/minimum-wage-and-in-work-poverty-evidence-from-bulgaria>
<https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=1366665>
<https://ideas.repec.org/a/bas/econth/y2025i3p355-369.html>
https://econpapers.repec.org/article/baseconth/y_3a2025_3ai_3a3_3ap_3a355-369.htm

The article presents the results of a study on the relationship between minimum wage increases in Bulgaria and the dynamics of the so-called "working poor". It is assumed that setting the minimum wage amount as a fixed percentage of the national average wage – and therefore imposing it centrally through administrative channels and with limited participation of social partners – weakens the potential of this policy tool to achieve a sustainable reduction of the in-work poverty rate. Applying a single-factor regression analysis of the association between the ratio of the minimum wage to the average wage in the country (Kaitz index) and the share of working poor, it was found that there is a statistically significant positive association between the two variables. In other words, the higher the Kaitz index, the higher the share of working poor. This finding is important for the debate on the procedure for determining and updating the minimum wage in the country, because it reveals the existence of mechanisms unidentified

by politicians and researchers, as a result of which the catch-up increase in the minimum wage relative to the national average is actually accompanied by a relative impoverishment of the lowest-income workers. From job losses to faster income growth for higher-skilled groups or social benefit recipients (e.g., pensioners), through the influence of the tax system, these still hidden mechanisms highlight the need for public authorities to make targeted efforts to promote the development of scientific knowledge on the economic and social effects of the minimum wage in a national context.

2. Draganov, D. (2025). Employed, yet Excluded: When Having a Paid Job is Not Enough. In 50 years Department of Economic Sociology: Proceedings of Scientific Conference, UNWE, 29 April 2025 (pp. 361-374). UNWE Academic Publishing. [In Bulgarian]

<https://www.cceol.com/search/chapter-detail?id=1332131>

The paper aims to track the prevalence of so-called "exclusionary employment" and to assess the impact of important elements of working conditions and organisation of work on the likelihood of those in paid employment falling into such a condition. Using data from the 10th round of the European Social Survey, the paper presents evidence that nearly 36% of employees are in a state of "exclusionary employment", with the biggest contributor being excessive job demands requiring too much physical, mental and emotional effort. Something like this impedes the possibility of recovering the workforce and achieving a satisfying time outside paid work. One of the reasons for the emergence of such imbalances is the weakened bargaining potential in organisations, which hinders the ability of employees to participate in the decision-making process and to have their interests taken into account when adapting working conditions and organisation of work to changing realities.

3. Draganov, D. (2025). Trust in Scientists as a Measure of the Quality of Higher Education. In 50 years Department of Economic Sociology: Proceedings of Scientific Conference, UNWE, 29 April 2025 (pp. 600-610). UNWE Academic Publishing. [In Bulgarian]

<https://www.cceol.com/search/chapter-detail?id=1332209>

The paper focuses on the extent to which higher education in Bulgaria contributes to the formation of the so-called "capacity for scientific reasoning" and hence to trust in the scientific method and institutionalized science. It is assumed that trust in scientists is an indirect measure of the quality of higher education, insofar as one of the main functions of higher education is to develop science and scientific thinking, which in turn leads to the development of positive attitudes towards the application of the rules of the scientific method to real-world situations and positive attitudes about the role of scientists in society. Using data from the 10th wave of the European Social Survey for Bulgaria, it is demonstrated that the positive role of higher education is not as pronounced as in other countries and that there are preconditions for even questioning it. This raises a number of unresolved questions for the higher education system in the country, but most of all for the role of academics themselves.

- 4. Draganov, D. (2025). Violence and Harassment in the Workplace: Some Conceptual Issues. In 50 years Department of Economic Sociology: Proceedings of Scientific Conference, UNWE, 29 April 2025 (pp. 1058-1070). UNWE Academic Publishing. [In Bulgarian]**

<https://www.cceol.com/search/chapter-detail?id=1332418>

The paper aims to describe the main concepts relevant to the issue of violence and harassment in the workplace and to present a summary of the most used definitions. It is assumed that both violence and harassment are forms of aggressive behaviour occurring in the course of, on the occasion of and as a result of work activities. Although they share common characteristics and are often used either simultaneously or as synonyms, the paper highlights their substantive differences. This attempts to resolve some issues relating to the conceptualisation of these phenomena.

- 5. Tosheva, E., & Draganov, D. (2023). Impact of Covid-19 Pension Supplements on Poverty and Inequality in Bulgaria: Analysis for 2020, 2021 and 2022 through EUROMOD – the EU Tax-Benefit Microsimulation Model. In Economic Development and Policies: Realities and Prospects. Challenges and Risks in the Conditions of Overlapping Crises. Proceedings from an International Scientific Conference, Sofia, 21-22 November 2022 (pp. 369-380). Sofia: Prof. Marin Drinov Publishing House. [In Bulgarian]**

<https://ideas.repec.org/b/bas/ecbook/41p1-622.html>

With the outbreak of the COVID-19 pandemic, the Bulgarian public authorities mobilized significant financial resources to address the impact of restrictive measures and the spread of the virus on household welfare. One of the "pillars" of this approach was the so-called "COVID-19 supplements" – additional amounts paid by the National Social Security Institute under a legislative act to all pensioners, regardless of the amount of their pension income.

The paper aims to provide a quantitative assessment of the changes in the risk of poverty and the level of income inequality in the country caused by the inclusion in household income of the additional amounts paid to pensions in the period from April 2020 to June 2022.

For the purposes of the study, the EU's EUROMOD tax-benefit microsimulation model for Bulgaria was used.

The results show that the additional pension supplements have led to a significant reduction in the risk of poverty among people aged 65 and over. Against this backdrop, it is no coincidence that policymakers have done everything possible to ensure that the "COVID-19 supplements" are added, albeit mechanically, to the amount of pensions paid after June 2022. Without denying the indisputable contribution of the additional pension amounts to reducing the risk of poverty among the elderly, the study raises the question whether these positive effects could have been achieved in an alternative way, either through a different design of the social protection intervention, through the instruments of another policy (e.g., social assistance) and also at a lower cost, i.e., by seeking greater efficiency in social spending. One of the important arguments for the need for alternative options for distributing public funds to pensioners outside the logic and principles of pension insurance is the fact that additional pension payments have not led to a significant reduction in the already extremely high levels of income inequality in Bulgaria. It is also important to note that, due to its design, pension policy in the context of COVID-19 has caused an increasing amount of public resources for social benefits, in the form of absolutely

passive support, to be directed to households with disposable income above the poverty line, weakening solidarity in the social protection system as a whole.

6. Draganov, D. (2017). Out-of-pocket health expenditure of households of elderly people in Bulgaria. *Social Medicine* (1), 41-45. [In Bulgarian]

<https://www.semanticscholar.org/paper/Разходи-за-здраве-от-джоба-на-домакинствата-на-хора-Драганов/4e17b0a21642e01651d90b824c5784017987f820>

The purpose of the article is to present the results of an analysis of out-of-pocket health expenditures of households of people over 64 years of age in Bulgaria (so-called "elderly households"). Data from a nationally representative survey of out-of-pocket health expenditure conducted by the Institute for the Study of Societies and Knowledge (currently Institute of Philosophy and Sociology) at the Bulgarian Academy of Sciences among 800 Bulgarian households throughout the country between May 10 and June 10, 2015, were used. With the exception of the presence of household members in the highest age groups (over 74 years of age), no statistically significant relationship was found between the level of out-of-pocket health expenditures and the other socio-demographic characteristics of adult households examined. At the same time, the study shows that out-of-pocket health expenditures account for a significant portion of the disposable income of adult households in Bulgaria. Given the unfavorable material status of people aged 65 and over, this may lead to limited access to health services for older people and deepen health inequalities compared to other population groups.

7. Tosheva, E., Taseva, I., Draganov, D., & Boshnakov, V. (2016). Effects of changes in tax-transfer system on households income distribution in Bulgaria: simulation analysis using EUROMOD for 2011-2015. *Economic Thought Journal*, (5), 51-71. [In Bulgarian]

<https://www.cceol.com/search/article-detail?id=444625>
<https://ideas.repec.org/a/bas/econth/y2016i5p51-71,72-91.html>

The paper presents some empirical results about the assessment of the effects from tax-benefit policies on incomes of Bulgarian households for the period 2011-2015 obtained by EUROMOD – EU's tax-benefit microsimulation model – utilizing data from EU SILC survey. The simulation analysis was performed by tracking the changes in household income distribution for any year from the period where the policy parameters from the base year (2011) were replaced by those enacted for each year, holding the population structure and gross household market incomes fixed at the base year. The results show that the changes in the policies brought in income increments mainly for the households in the lowest income groups. Poverty rate decreases by 1.3-2.9 percentage points (depending on several levels experimented for the poverty threshold). Nevertheless, the poverty level in Bulgaria is among the highest in EU and special measures should be launched in order to enhance the living standard of Bulgarian households.

- 8. Tosheva, E., & Draganov, D. (2016). Flat or Progressive Income Tax–Microsimulation Euromod Results. In Proceedings of International Conference on Application of Information and Communication Technology and Statistics in Economy and Education (ICAICTSEE), Sofia, 2-3 December 2016 (pp. 608-616). Publishing complex - UNWE. [In English]**
<https://www.proquest.com/openview/ca52a26731a1f5292df41ffc43ec2d4b/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2032294>

The paper examines the impact of hypothetical changes in the of personal income taxation on household incomes in Bulgaria in 2015. Studied are three scenarios for change, whose impact on the basic parameters characterizing the distribution of household income is compared with the taxation legislation at the beginning of 2015. The consequences of these scenarios are simulated and evaluated by means of the EU's tax-benefit microsimulation model EUROMOD. The scenarios are also analysed through the prism of their estimated impact on tax revenues. On the basis of the obtained results areas for future research on the topic are defined.

- 9. Draganov, D., Ignatova, E. (2007). Perception of intergenerational inheritance of inequalities in Bulgaria. Przegląd Socjologiczny, 56(2), 197-206. [In English]**
<https://www.cceol.com/search/article-detail?id=229154>

The article summarises the results of research activities carried out within the scope of the PROFIT project (Policy Responses Overcoming Factors for Intergenerational Transmission of Inequalities, funded by the 6th Framework Programme of the EU) in Bulgaria. The study shows that the problems related to social inequalities were acute in the Bulgarian society. This estimation was expressed by the interviewed social, political and economic actors at national level, and by the participants in the focus-group discussions at local level in the town of Pernik. The occurrence of the risk of intergenerational inheritance of social inequalities was empirically verified in the conducted sociological survey among young adults in the town of Pernik and in in-depth interviews with some respondents.

Published learning resource

- Draganov, D. (2025). Social Policy as an Object of Study: Theoretical Approaches [Learning Resource]. UNWE Academic Publishing. ISBN 978-619-232-967-9. [In Bulgarian]**
<https://plus.cobiss.net/cobiss/bg/bg/data/cobib/76784648>

The learning resource is intended for students majoring in Sociology and Economic Sociology and Psychology who are studying the subject Social Policy in the fifth semester of their studies in accordance with the curricula for the two majors, valid for admission in the 2022–2023 academic year. The content of the textbook is consistent with the other subjects studied by students in both majors and aims to build on existing teaching materials by presenting teaching content focused on the practical aspects of the subject "Social Policy".

In other words, an attempt has been made to present some elements of what can be called applied social policy. As already specified, considering the specific nature of the curricula of students from both majors, the focus of the textbook is more on presenting the methodological

framework of applied social policy and less on the methods and possible tools for studying specific examples of how social policy is formed, implemented, and evaluated.

The textbook argues that social policy research requires a systematic approach that goes through several stages. The first stage is the development of a definition or general model of social policy, which is derived from existing theories. The first chapter of the textbook is devoted to this, and more specifically to the section "Defining Social Policy".

The second stage is the development of a common framework for analysing social policy. It should consist of a set of focus areas derived from the definition of social policy. This stage is also included in the first chapter of the textbook, with the individual focus areas presented in the sections "Objectives of social policy research," "Tasks of social policy research," and "Dimensions of well-being."

The third stage is the selection of appropriate research methodologies, methods, and techniques, as well as the specification of the data that will be needed to study the defined focus areas. The focus of the handbook is on theoretical approaches to social policy research, which is why Chapter Two "Conventional Approach to Social Policy Analysis", Chapter Three "Unconventional Approach to Social Policy Analysis", Chapter Four "Theoretical Approaches to Social Policy Analysis", and Chapter Five "Criticism of the Rationality of Public Policies", present the initial assumptions and possible methodological frameworks that can be used in applied social policy. They should be used in the development of the research strategy.

The choice of methods, techniques, and appropriate sources of information, as well as the fourth stage of systematic research on social policy, namely the application of the chosen research strategy to the study of the manifestations of social policy in a specific context, should be carried out by students within the framework of their own independent research. Specific instructions on how to do this are contained in Chapter Six "Instructions for Preparing a Study on a Given Task".